

N E W

M O NITORING

GUIDELINES TO DEVELOP INNOVATIVE
ECEC TEACHERS CURRICULA

Σύγκριση προγραμμάτων σπουδών για
εκπαιδευτικούς Πρώτης
Αγωγής και Εκπαίδευσης
σε ενιαία και διαχωρισμένα συστήματα
Executive Report

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

N E W
M O NITORING
GUIDELINES TO DEVELOP INNOVATIVE
ECEC TEACHERS CURRICULA

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

CC BY-NC 4.0

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Manja Veldin και Maša Vidmar
Educational research institute (ERI), Σλοβενία

Moira Sannipoli, Ilaria Farinella, Anna Pelloni, Rita Ferrarese, Alessandro Porcheddu και Antonia Labonia: προετοίμασαν τα κεφάλαια για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και συστάσεις για προγράμματα σπουδών Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης για ένα ενιαίο σύστημα ISCED0 (0 - 6 έτη)

Gruppo Nazionale Nidi Infanzia (NIDO), Ιταλία

Παροχή απαντήσεων ανά χώρα σε ερωτηματολόγιο:

Σλοβενία: Maša Vidmar και Manja Veldin (Educational Research Institute)

Σουηδία: Sara Lenninger (Hoegskolan Kristianstad)

Ισπανία: Gerardo Herrera (University of Valencia)

Κύπρος: Μαριάννα Ευσταθιάδου (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Ιταλία: Moira Sannipoli και Ilaria Farinella (Gruppo Nazionale Nidi Infanzia)

Οκτώβριος, 2022

Με συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Erasmus+» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΪΛΗΨΗ

1. Εισαγωγή	3
2 Στόχος της έκθεσης	5
3 Μεθοδολογία	6
4 1.Αποτελέσματα και συζήτηση	7
Βασικά εκπαιδευτικά πλαίσια Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης	8
Κατηγορίες προσωπικού	10
Σύγκριση των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων	14
Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (ΣΕΚ)	19
5 Συστάσεις για προγράμματα σπουδών εκπαιδευτικών προ- δημοτικής για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 – 6 έτη)	23
Πίνακες	27
βιβλιογραφία	30

Σύγκριση προγραμμάτων σπουδών για εκπαιδευτικούς Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης σε ενιαία και διαχωρισμένα συστήματα

Εισαγωγή

Η σημασία της υψηλής ποιότητας Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης για ένα ευρύ φάσμα από βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη για τα άτομα και την κοινωνία έχει υποστηριχθεί εκτενώς (βλ. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011). Οι χώρες έχουν υιοθετήσει διαφορετικές στρατηγικές για την επίτευξη του κοινού στόχου μιας οικονομικά βιώσιμης, προσβάσιμης και αποτελεσματικής Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης και βρίσκονται, παρά τους κοινούς στόχους πολιτικής, σε πολύ διαφορετικά στάδια ανάπτυξης και εφαρμογής πολιτικής (European Commission/EACEA/Eurydice, 2019). Οι ευρωπαϊκές χώρες μπορούν να τοποθετηθούν σε μια γραμμή (από ενιαία έως διαχωρισμένα εκπαιδευτικά συστήματα) σύμφωνα με τέσσερα κριτήρια που συνδέονται με τις διαστάσεις ποιότητας:

Εισαγωγή

1. Εκπαιδευτικά πλαίσια/περιβάλλοντα (ενιαία ή διαχωρισμένα) - πού,
2. Διοικητικές αρχές (μονή ή διπλή) - πώς,
3. προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης σε όλο το φάσμα της Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης (ελάχιστο επίπεδο ISCED 6) - ποιος,
4. εκπαιδευτικές οδηγίες που ισχύουν για όλα τα εκπαιδευτικά πλαίσια - τι.

Τα ενιαία συστήματα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, τα οποία περιλαμβάνουν όλη την ηλικιακή ομάδα(0-6 ετών) πριν τη φοίτηση στη Δημοτική Εκπαίδευση, έχουν βρεθεί πιο αποτελεσματικά από τα διαχωρισμένα συστήματα, όσον αφορά την οργάνωση των υπηρεσιών και τη διασφάλιση της ποιότητας, ενώ τα διαχωρισμένα συστήματα τείνουν να αποδυναμώνουν την παροχή υψηλής ποιότητας Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, επειδή οι διοικητικές διαδικασίες είναι πιο περίπλοκες λόγω του κατακερματισμού των διοικητικών αρμοδιοτήτων. Οι διαστάσεις της πολιτικής των ενιαίων συστημάτων Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στις οποίες εστιάζει η παρούσα έκθεση αφορούν το «πού» (εκπαιδευτικό πλαίσιο/περιβάλλον) και το «ποιος» (Προσωπικό).

Εισαγωγή

ΠΕπιπλέον, η Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα επωφελής για παιδιά που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες (χαμηλό κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο και μεταναστευτικό υπόβαθρο, παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες), συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού, των οποίων τα οφέλη στη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη είναι υψηλότερα από ό,τι για τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Ωστόσο, αυτά τα παιδιά τείνουν να εκπροσωπούνται λιγότερο στην Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση, λόγω της έλλειψης προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών πλαισίων. Η έκθεση επικεντρώνεται επίσης σε αυτό το θέμα στο πλαίσιο/περιβάλλον της εκπαίδευσης/κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

Αυτή η έκθεση αποτελεί μέρος του έργου NEMO (Νέες κατευθυντήριες οδηγίες για την ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών για εκπαιδευτικούς Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης) και στοχεύει να εισάγει και να προτείνει κατευθυντήριες γραμμές για ένα νέο πρόγραμμα σπουδών για τους εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας, στο πλαίσιο ενός ενιαίου συστήματος ISCED 0 (0-6 ετών), λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος.[1]

[1] Η Ορολογία αποτελεί πάντα πρόκληση στις συγκριτικές εκθέσεις, καθώς συχνά οι εθνικοί όροι που σχετίζονται με την εκπαίδευση υποδηλώνουν ορισμένες συστημικές λύσεις που ενδέχεται να μην ενσωματώνονται στις αντίστοιχες ορολογίες στα αγγλικά. Εναλλακτικά, οι αγγλικοί όροι μπορεί να υποδηλώνουν έννοιες που δεν έχουν αναπαραστάσεις στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα. Σε αυτήν την έκθεση, χρησιμοποιούμε τον όρο «προσχολική εκπαίδευση», «προ-δημοτική» (που σχετίζεται με την εκπαίδευση, τους εκπαιδευτικούς κ.λπ.) εναλλακτικά. Οι όροι «εκπαιδευτικοί Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης», «Νηπιαγωγοί», «εκπαιδευτικοί προ-δημοτικής», «νηπιαγωγοί» και οι γενικότεροι όροι «βασικοί επαγγελματίες» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά. Οι όροι «παιδαγωγός», «εκπαιδευτής», «επαγγελματίας παιδικής μέριμνας», «παιδαγωγικό προσωπικό», «εκπαιδευτικό προσχολικής» μπορεί επίσης να συμπεριλαμβάνονται.

2. Στόχος της έκθεσης

Στόχος της έκθεσης είναι η συγκριτική ανάλυση των διαφορετικών εκπαιδευτικών πλαισίων/ περιβαλλόντων Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στις ευρωπαϊκές χώρες και των προγραμμάτων σπουδών/ κατάρτισης των εκπαιδευτικών τους (προγράμματα σπουδών κ.λπ.) με ιδιαίτερη έμφαση στις χώρες της σύμπραξης NEMO: Σλοβενία, Σουηδία, Ισπανία, Κύπρος, Ιταλία. Στόχος είναι επίσης να διερευνηθούν οι καλές πρακτικές των επιλεγμένων χωρών. Αυτό μας παρέχει μια βάση για την προετοιμασία προτάσεων για ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πρόγραμμα σπουδών για τους εκπαιδευτικούς Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης [Ευρωπαϊκή Πρόταση για προγράμματα σπουδών Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης]. Με βάση τα αποτελέσματα αυτής της έκθεσης, εισηγούμαστε και προτείνουμε κατευθυντήριες γραμμές για τα προγράμματα σπουδών Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 - 6 έτη), λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις ανάγκες των παιδιών με ΔΑΦ και άλλα αποτελέσματα του έργου. Με αυτό, θέλουμε επίσης να ενθαρρύνουμε τους ευρωπαίους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, που είναι υπεύθυνοι για τα εθνικά συστήματα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, να διευρύνουν τις κατευθυντήριες γραμμές τους που αφορούν σε θέματα παρακολούθησης και ρύθμισης (monitoring) και προγραμμάτων σπουδών έχοντας την προοπτική των ενιαίων συστημάτων (0-6), συμπεριλαμβανομένων των καινοτόμων μεθοδολογιών και εργαλείων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου.

3. Μεθοδολογία

Συμμετέχουσες χώρες

Για αυτήν τη συγκριτική έκθεση, συμπεριλάβαμε και τις 5 χώρες που συμμετείχαν στο έργο NEMO (Σλοβενία, Κύπρος, Σουηδία, Ισπανία και Ιταλία). Ο/οι εκπρόσωπος/οι κάθε χώρας παρείχαν στοιχεία σχετικά με το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε ειδικά για την παρούσα έκθεση.

Πηγές δεδομένων

Τα επίσημα έγγραφα που εκδίδονταν και/ή αναγνωρίζονταν από τις κεντρικές/ανώτατες αρχές ήταν οι κύριες πηγές πληροφοριών για τις απαντήσεις των ερωτήσεων.

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης αναπτύχθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει ερωτήσεις που καλύπτουν τα κύρια εκπαιδευτικά πλαίσια Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, τις κατηγορίες προσωπικού που περιλαμβάνονται σε αυτήν, τις βασικές απαιτήσεις εκπαίδευσης και τα σχετικά προγράμματα σπουδών, καθώς και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Το πλήρες ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο μέσω του συνδέσμου του παραρτήματος 1. Η συλλογή των δεδομένων αφορά στην βασική δημόσια και ιδιωτική παροχή Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης που ήταν εντός του κανονιστικού πλαισίου κατά το σχολικό έτος 2019/2020. Μόνο τα σχολικά περιβάλλοντα αναφέρονται στην έκθεση και όχι οι κατ'οίκον παροχές. Οι εταίροι χρησιμοποίησαν επίσημα έγγραφα που εκδόθηκαν και/ή αναγνωρίστηκαν από κεντρικές/ανώτατες αρχές, αντιπροσωπευτικές πληροφορίες σχετικά με τους περιφερειακούς κανονισμούς και τις κοινές πρακτικές. Επιπλέον, αξιοποιήθηκαν περαιτέρω εθνικά καθοδηγητικά και νομοθετικά έγγραφα, επιστημονικά άρθρα, εκθέσεις, εθνικές αναλύσεις/μελέτες, στοιχεία από εθνικές στατιστικές υπηρεσίες και Ευρωπαϊκές μελέτες (πχ Eurydice).

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Αναλύσαμε διάφορα στοιχεία των συστημάτων Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες - τη Σλοβενία, τη Σουηδία, την Ισπανία, την Κύπρο και την Ιταλία. Σε όλες αυτές τις χώρες συγκρίναμε τα βασικά εκπαιδευτικά πλαίσια Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης (πίνακας 1) και τις αντίστοιχες κατηγορίες προσωπικού Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης (πίνακας Α στο παράρτημα 2) με ιδιαίτερη έμφαση στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Πραγματοποιήθηκε εις βάθος σύγκριση για τα βασικά επίπεδα προσόντων των βασικών κατηγοριών προσωπικού με βάση τα επίπεδα ISCED (πίνακας 2), τα κύρια στοιχεία των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων τους (πίνακας Β στο παράρτημα 2, π.χ. τίτλος του προγράμματος, πάροχος, διάρκεια), την παρουσία θεμάτων (πίνακας Γ στο παράρτημα 2, π.χ. παιδαγωγικά/ψυχολογικά θέματα, ειδική διδακτική, σχολική εμπειρία). Συγκρίναμε επίσης τα προγράμματα με βάση τα μαθήματα των προγραμμάτων σπουδών.

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Βασικά εκπαιδευτικά πλαίσια Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης

Τα αποτελέσματα (πίνακας 1) δείχνουν διακυμάνσεις στα εκπαιδευτικά πλαίσια Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στις χώρες NEMO. Η Σλοβενία έχει ένα ενιαίο εκπαιδευτικό περιβάλλον σε ολόκληρη την προσχολική ηλικία (vrtec). Η κατάσταση είναι παρόμοια στη Σουηδία (Förskola), παρόλο που η Σουηδία έχει δύο εκπαιδευτικά πλαίσια (ένα ξεχωριστό περιβάλλον για το τελευταίο έτος πριν από την έναρξη της δημοτικής εκπαίδευσης). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το περιβάλλον της προ-δημοτικής τάξης βρίσκεται στη φάση της σταδιακής κατάργησης – μετά το έτος 2026 θα ενσωματωθεί στη Δημοτική φοίτηση. Από την άλλη, η Ισπανία έχει είτε ένα ενιαίο περιβάλλον είτε διαχωρισμένα εκπαιδευτικά πλαίσια για μικρότερα και μεγαλύτερα παιδιά (Escuelas infantiles – primer ciclo; Escuelas infantiles – segundo ciclo).

ΙΣτην Κύπρο, υπάρχουν δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για μικρότερα και μεγαλύτερα παιδιά στα οποία όμως υπάρχει επικάλυψη για τα παιδιά ηλικίας 3 έως 4;8 ετών (Βρεφονηπιακοί σταθμοί, νηπιαγωγεία). Παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας μπορεί να φοιτούν είτε στο ένα είτε στο άλλο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Στην Ιταλία, μέχρι πρόσφατα υπήρχαν δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για μικρότερα και μεγαλύτερα παιδιά (Servizi educativi – nido d'infanzia; Scuola dell'infanzia). Ωστόσο, από το νόμο του 2017, αυτά τα δύο εκπαιδευτικά πλαίσια αποτελούν ένα «ενιαίο σύστημα 0-6». Το ενιαίο σύστημα βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης – το σύστημα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης εξακολουθεί, επί του παρόντος, να αντιπροσωπεύεται συνήθως από διαχωρισμένα εκπαιδευτικά πλαίσια.

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι περισσότερες χώρες παρέχουν Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση σε δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα με βάση την ηλικία των παιδιών. Σχεδόν στο ένα τρίτο των χωρών παρέχεται ένα ενιαίο εκπαιδευτικό πλαίσιο, ενώ σε αρκετές χώρες συνυπάρχουν τόσο ενιαία όσο και διαχωρισμένα περιβάλλοντα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΑΚΕΑ/Eurydice, 2019). Υπό αυτή την έννοια, οι χώρες ΝΕΜΟ αντιπροσωπεύουν τις διαφορές που υπάρχουν σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Χώρες	Ηλικία παιδιών						
	0	1	2	3	4	5	6
Σλοβενία	Vrtec (Νηπιαγωγείο)						
	ISCED 010		ISCED 020				
Σουηδία	Förskola (Νηπιαγωγείο)						Förskoleklass (Προ- Δημοτική τάξη)
	ISCED 010		ISCED 020				
Ισπανία	Escuelas infantiles (primer y segundo ciclo) (Προσχολική ηλικία, πρώτος και δεύτερος κύκλος)						
	Νηπιαγωγεία (πρώτος κύκλος)		Νηπιαγωγεία (δεύτερος κύκλος) Νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία (Νηπιαγωγείο, δεύτερος κύκλος, Νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία)				
ISCED 010		ISCED 020					
Κύπρος	Βρεφοπαιδοκομικοί Σταθμοί*						
	ISCED 010						
			Νηπιαγωγείο (Νηπιαγωγείο)		Προ-Δημοτική (Νηπιαγωγείο)		
			ISCED 020				
Ιταλία ¹	Servizi educativi (nido d'infanzia)* (Εκπαιδευτικές υπηρεσίες και βρεφονηπιακοί σταθμοί)		Scuola dell'infanzia (Νηπιαγωγείο)				
	ISCED 010		ISCED 020				

Πίνακας 1. Επίπεδο ISCED 0 στις συμμετέχουσες χώρες (μόνο επίσημα σχολικά περιβάλλοντα μάθησης· σύμφωνα με τα στοιχεία από το ερωτηματολόγιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΑΚΕΑ/Eurydice, 2019)

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Σημειώσεις: ISCED 010 = προγράμματα ανάπτυξης της προσχολικής εκπαίδευσης· ISCED 020 = προγράμματα προ-δημοτικής εκπαίδευσης· ¹ = Το Υπουργείο Παιδείας είναι υπεύθυνο για την προώθηση και την ανάπτυξη του νεοεισαχθέντος ενιαίου συστήματος 0-6. Η Ιταλία εισήγαγε το «ενιαίο σύστημα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, 0-6» με τον νόμο το 2017, ωστόσο, επί του παρόντος, οι υπηρεσίες Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στην Ιταλία εξακολουθούν να εκπροσωπούνται, ως επί το πλείστον, από ένα διαχωρισμένο σύστημα – η διακεκομμένη γραμμή που διαχωρίζει τις δύο ρυθμίσεις αντικατοπτρίζει αυτό το γεγονός (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, 2019 έχει ως αναφορά το έτος 2018/19 και αναφέρει επίσης ότι η Ιταλία έχει δύο εξαρτώμενα διαχωρισμένα περιβάλλοντα). *= η αρμόδια αρχή προέρχεται είτε από την εκπαίδευση είτε την κοινωνική διοίκηση.

Κατηγορίες προσωπικού Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων του ελάχιστου επιπέδου προσόντων για τις βασικές κατηγορίες προσωπικού

Από μία σύγκριση των κατηγοριών προσωπικού Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στα κυρίως εκπαιδευτικά πλαίσια προκύπτει ότι δύο τύποι προσωπικού εργάζονται σε μια ομάδα με παιδιά – βασικοί επαγγελματίες (εκπαιδευτικοί) και βοηθοί (βλέπε πίνακα Α). Το ελάχιστο επίπεδο προσόντων για τους βασικούς επαγγελματίες συνήθως είναι ένα πτυχίο BA (ISCED 6) στην προσχολική εκπαίδευση ή σε παρόμοιο τομέα (π.χ. προσχολική εκπαίδευση στη Σλοβενία, πτυχίο στην εκπαίδευση, ειδικότητα στην παιδική εκπαίδευση στην Ισπανία· Επιστήμες της Αγωγής στην Ιταλία). Στη Σλοβενία και την Κύπρο, αυτό απαιτείται για ολόκληρη την προσχολική ηλικία και από το 2019 επίσης στην Ιταλία για τις νεότερες ομάδες (βλ. πίνακα 2). Στην Ιταλία, ωστόσο, τα άτομα που εργάζονται με μεγαλύτερα παιδιά πρέπει επιπλέον να έχουν εκπαίδευση ISCED 7 (Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης).

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Στην Ισπανία, το επίπεδο ISCED 6 απαιτείται μόνο για το προσωπικό που εργάζεται με μεγαλύτερα παιδιά, και στη Σουηδία, δεν διατίθενται θεσμοθετημένες απαιτήσεις (είναι διαθέσιμο ένα πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών για το Νηπιαγωγείο). Ωστόσο, ακόμη και χωρίς κανονισμό, τα σουηδικά στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι το 2017 το 40,1 % του συνόλου του προσωπικού που απασχολούνταν σε νηπιαγωγεία είχε πτυχίο Bachelor ως «νηπιαγωγοί» (εθνικές στατιστικές του Skolverket, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, 2019).

Πίνακας 2. Στοιχειώδη επίπεδα προσόντων που απαιτούνται για να γίνει κάποιος βασικός επαγγελματίας σε σχολικό(-ά) περιβάλλον(-τα) σύμφωνα με τους κανονισμούς ανώτατου επιπέδου, οι οποίοι παρουσιάζονται από περιβάλλοντα που διαχωρίζονται σύμφωνα με την ηλικία (με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στο ερωτηματολόγιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, 2019)

	0-3 ετών	3-6 ετών
Σλοβενία		ISCED 6
Σουηδία		X ¹
Ισπανία	ISCED 5	ISCED 6
Κύπρος		ISCED 6
Ιταλία	ISCED 6 ²	ISCED 7

Σημειώσεις: ¹ = Δεν υπάρχουν ελάχιστες θεσμοθετημένες απαιτήσεις· ² = σε νόμους από το 2019/2020· προηγουμένως ήταν ζήτημα περιφερειακής αυτονομίας. ISCED 6 – Πτυχίο ή ισοδύναμο επίπεδο· ISCED 7 – Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο

4.Αποτελέσματα και συζήτηση

Συνοψίζοντας, στο επίπεδο της ομάδας NEMO, το απαιτούμενο επίπεδο εκπαίδευσης για τους βασικούς επαγγελματίες της Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης ποικίλλει από κανένα προσόν (Σουηδία) και ISCED 5 (Η Ισπανία για τις μικρότερες ηλικίες παιδιών) έως την το μέγιστο που αφορά το ISCED 6 (Σλοβενία, Ισπανία- για τις μεγαλύτερες ηλικίες παιδιών, Κύπρος, Ιταλία- και για τις μικρότερες ηλικίες παιδιών) και σε μία περίπτωση ακόμη και ISCED 7 (Ιταλία- για τις μεγαλύτερες ηλικίες παιδιών). Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις δείχνουν την κατεύθυνση στην αύξηση του απαιτούμενου επιπέδου εκπαίδευσης στη Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση· ωστόσο, η Ισπανία σε εκπαιδευτικά πλαίσια μικρότερων ηλικιών εξακολουθεί να αποτελεί εξαίρεση.

Ωστόσο, ακόμη και με την υφιστάμενη κατάσταση στις χώρες NEMO, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι χώρες NEMO μπορούν γενικά να χρησιμεύσουν ως ορθές πρακτικές, ιδίως για τις χώρες με το ελάχιστο επίπεδο προσόντων (χαμηλότερο από το επίπεδο του πτυχίου) που απαιτείται για εργασία ως βασικός επαγγελματίας είτε σε μικρές ηλικίες παιδιών είτε σε μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα παιδιών (Τσεχία, Ιρλανδία, Λετονία, Μάλτα, Αυστρία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ηνωμένο Βασίλειο – Σκωτία).

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Σύγκριση των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Πραγματοποιήσαμε τη συγκριτική ανάλυση των προγραμμάτων σπουδών Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης για τις ακόλουθες βασικές κατηγορίες προσωπικού: vzgojitelj/vzgojiteljica για τη Σλοβενία, Förskollärare για τη Σουηδία, Técnico Superior en Educación Infantil και Grado en Maestro de Educación Infantil για την Ισπανία, Niriagogos για την Κύπρο και Educatore Professionale και Maestra για την Ιταλία (βλ. πίνακες Β και Γ) . Συγκρίναμε τους κανονισμούς που αφορούν τα προγράμματα σπουδών, τους στόχους, τις γενικές δεξιότητες/μαθησιακά αποτελέσματα, τα κύρια στοιχεία (π.χ. τίτλος του προγράμματος, πάροχος, διάρκεια), την παρουσία θεμάτων (π.χ. παιδαγωγικά/ψυχολογικά θέματα, ειδική διδακτική, σχολική εμπειρία) και μαθήματα στα προγράμματα.

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Σύγκριση των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Στόχοι και γενικές δεξιότητες/μαθησιακά αποτελέσματα

Μία σύγκριση των στόχων για τα προγράμματα σπουδών στις χώρες NEMO δείχνει ότι είναι πολύ παρόμοια. Όλα, αλλά με διαφορετικά λόγια τονίζουν τον στόχο της προετοιμασίας για τις παιδαγωγικές/εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τις δραστηριότητες φροντίδας στα περιβάλλοντα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης με παιδιά, οικογένειες, συναδέλφους (σχεδιασμός, εφαρμογή, αξιολόγηση, τεκμηρίωση), συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που σχετίζονται με το θέμα (διδακτική προσχολικής), άλλων βασικών γνώσεων (π.χ. ψυχολογία) και θεμάτων υγείας. Στόχος είναι επίσης να εφοδιαστούν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης με θεωρητικές και εννοιολογικές γνώσεις (π.χ. πεδίο επιστημών αγωγής και εκπαίδευσης· αυτό ισχύει λιγότερο στην Ισπανία για τις ηλικιακές ομάδες παιδιών 0-3). Στην περίπτωση της Σλοβενίας και της Σουηδίας, σημαντική είναι επίσης η προετοιμασία για περαιτέρω ακαδημαϊκή εκπαίδευση προς την κατεύθυνση της απόκτησης μεταπτυχιακού διπλώματος. Οι γενικές δεξιότητες ή τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναφέρονται στα προγράμματα ευθυγραμμίζονται με αυτούς τους στόχους και είναι επίσης παρόμοια μεταξύ των χωρών με ελαφρώς διαφορετική εστίαση σε κάθε χώρα.

4. Αποτελέσματα και συζήτηση

Σύγκριση των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Κύρια στοιχεία, η παρουσία θεμάτων και μαθημάτων στα προγράμματα

Η σύγκριση των κύριων στοιχείων των βασικών προγραμμάτων για τους βασικούς επαγγελματίες στις επιλεγμένες χώρες (πίνακας Β) δείχνει ότι παρέχεται κυρίως από τα πανεπιστήμια και χρειάζονται από δύο έως πέντε χρόνια για να ολοκληρωθεί, συνήθως από 3-4 χρόνια. Αποτελείται από 120 έως 300 ECTS, συνήθως από 180 έως 240 ECTS. Οι πιο αξιοσημείωτες εξαιρέσεις είναι η Ισπανία και η Ιταλία· στην Ισπανία, για τους βασικούς επαγγελματίες απαιτούνται λιγότερα εκπαιδευτικά προσόντα (ISCED 5, παρέχονται από ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης) και στην Ιταλία, για τα μεγαλύτερα παιδιά, απαιτήσεις ανώτερης εκπαίδευσης (ISCED 7) σε σύγκριση με άλλες χώρες (ISCED 6). Πριν από το έτος 2019, η Ιταλία δεν είχε θεσμοθετημένα απαραίτητα προσόντα (περιφερειακή αυτονομία) για τους ασκούμενους που εργάζονταν με μικρότερα παιδιά.

Σε κάθε χώρα, υπάρχουν περισσότεροι του ενός φορέα που παρέχουν προγράμματα που απαιτούνται για τους βασικούς επαγγελματίες. Επιλέξαμε ένα ίδρυμα/φορέα ανά χώρα για να αναλύσουμε το πρόγραμμα σπουδών που απαιτείται για τους βασικούς επαγγελματίες, π.χ. Σλοβενία – Πανεπιστήμιο του Μάρμπορ, Σουηδία – Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, Ισπανία – Υπουργείο Παιδείας / “White book”, Κύπρος – Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ιταλία – Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (βλ. πίνακα Γ). Οι εθνικοί εμπειρογνώμονες στα ερωτηματολόγια NEMO ανέφεραν ότι τα προγράμματα είναι αρκετά παρόμοια μεταξύ των διαφόρων φορέων/ιδρυμάτων.

Κύρια στοιχεία, η παρουσία θεμάτων και μαθημάτων στα προγράμματα

Πραγματοποιήθηκε εις βάθος ανάλυση των προγραμμάτων σπουδών μέσω σύγκρισης των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής (βλέπε πίνακα Γ). Οι τίτλοι των μαθημάτων μεταφράστηκαν στην αγγλική γλώσσα. Αυτό οδήγησε στην εύρεση μιας κοινής θεματικής (π.χ. Σωματική ανάπτυξη και κίνηση, Γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, Ψυχολογία, Μεθοδολογία) στην οποία θα μπορούσαν να ενταχθούν τα μαθήματα. Στη συνέχεια, ένας ερευνητής εξέτασε όλα τα μαθήματα των προγραμμάτων σπουδών και ανέθεσε το «1» σε μία συγκεκριμένη κοινή θεματική, εάν το σχετικό μάθημα υπήρχε στο πρόγραμμα σπουδών. Στο τελικό βήμα, οι κοινές θεματικές ομαδοποιήθηκαν σε γενικότερα θέματα ή ευρύτερους τομείς (π.χ. εξειδικευμένες διδακτικές/ διδακτικές γνωστικών αντικειμένων).

Η διδακτέα ύλη των προγραμμάτων σπουδών για τους βασικούς επαγγελματίες είναι σχετικά παρόμοια, καλύπτοντας παρόμοιες θεματικές και (κυρίως) συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής άσκησης (εξαίρεση αποτελεί το υψηλό πτυχίο στην εκπαίδευση παιδιών στην Ισπανία). Τα προγράμματα σπουδών καλύπτουν από 8 (Ισπανία, 0-3) έως 18 θεματικές (Κύπρος). Το γεγονός ότι το ισπανικό πρόγραμμα για τους βασικούς επαγγελματίες καλύπτει τις λιγότερες θεματικές είναι αναμενόμενο, καθώς είναι το μόνο πρόγραμμα με επίπεδο ISCED 5 (άλλα προγράμματα είναι με επίπεδο ISCED 6 ή 7). Η μικρότερη διάρκεια και το χαμηλότερο επίπεδο ISCED αντικατοπτρίζονται στις λιγότερες θεματικές που καλύπτονται από το πρόγραμμα. Όλα τα προγράμματα (7) καλύπτουν την Ψυχολογία και την Παιδαγωγική (γενικά μαθήματα), τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και την ειδική και ενιαία εκπαίδευση (εξειδικευμένες διδακτικές). Η μεθοδολογία (γενικό μάθημα), οι εκφραστικές τέχνες και η ανάπτυξη της δημιουργικότητας (εξειδικευμένη διδακτική) και η πρακτική άσκηση περιλαμβάνονται σε όλα τα προγράμματα (6), με εξαίρεση το υψηλού επιπέδου πρόγραμμα στην Ισπανία.

Κύρια στοιχεία, η παρουσία θεμάτων και μαθημάτων στα προγράμματα

Επειδή το θέμα της ειδικής αγωγής και της ενιαίας εκπαίδευσης είναι το επίκεντρο του έργου ΝΕΜΟ, το αναλύσαμε εκτενώς. Αν και περιλαμβάνεται σε όλα τα προγράμματα σπουδών, υπάρχουν σημαντικές διαφορές στον τρόπο προσέγγισης των θεματικών (αριθμός μαθημάτων, υποχρεωτικά/επιλογής μαθήματα). Οι κύριες διαφορές μπορούν να φανούν στον αριθμό των σχετικών μαθημάτων που περιλαμβάνονται, πόσα από αυτά είναι επιλογής και πόσα υποχρεωτικά. Αν και αρκετά μαθήματα ασχολούνται με την ειδική αγωγή και την ενιαία εκπαίδευση, δεν υπάρχει συγκεκριμένη αναφορά στην Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) σε καμία από τις χώρες ΝΕΜΟ.

Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (ΣΕΚ)

Επιπλέον, στη σύγκριση των απαιτούμενων προσόντων για το βασικό προσωπικό στην Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση στις επιλεγμένες χώρες, παρέχουμε επίσης μια σύγκριση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με έμφαση στο θέμα του αυτισμού. Τα κύρια χαρακτηριστικά της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης για κάθε χώρα, τα ιδρύματα που την παρέχουν και οι πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο εκπαίδευσης που σχετίζεται με την ειδικές ανάγκες/αναπηρίες με έμφαση στον αυτισμό, συγκρίνονται στην παρούσα έκθεση.

Περιγραφή των υποχρεωτικών μαθημάτων, του κύριου περιεχομένου, των μεθόδων και του ελάχιστου αριθμού ωρών ανά έτος

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση καθίσταται υποχρεωτική στη Σλοβενία και την Ιταλία. Στην Κύπρο καθίσταται υποχρεωτική μόνο για το δημόσιο τομέα και η ελάχιστη διάρκεια της υποχρεωτικής επαγγελματικής επιμόρφωσης είναι 10 ώρες το χρόνο. Για τον ιδιωτικό τομέα αυτό εξαρτάται από τη διεύθυνση ή την επιθυμία των ιδίων των παιδαγωγών για επαγγελματική ανάπτυξη. Στη Σουηδία τυπικά, δεν απαιτείται περαιτέρω εκπαίδευση, αλλά η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών εμπίπτει στα επαγγελματικά καθήκοντα των εκπαιδευτικών. Στην Ισπανία, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι προαιρετική, αλλά είναι απαραίτητη για αύξηση του μισθού.

Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (ΣΕΚ)

Στην Ισπανία, υπάρχει συγκεκριμένη επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους απευθείας στο χώρο εργασίας, η οποία ακολουθείται από πρακτική άσκηση και κατανέμεται σε μια περίοδο 6 ετών με τουλάχιστον 100 ώρες κάθε έξι χρόνια. Για όσους έχουν περάσει δημόσιες εξετάσεις και έχουν αποκτήσει τις θέσεις τους, πρέπει για ένα έτος να παρακολουθήσουν μία εκπαίδευση ειδικά σχεδιασμένη για τη θέση τους.

Στη Σουηδία, ο αριθμός των ωρών ποικίλλει ανάλογα με το μάθημα που αποφασίζει να παρακολουθήσει ο/η κάθε/καθεμιά εκπαιδευτικός. Οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής είναι μια επαγγελματική ομάδα που έχει ήδη πρόσθετη κατάρτιση από ένα δίπλωμα διδασκαλίας 90 μονάδων εκτός από τη βασική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και τρία χρόνια πρακτικής ως εκπαιδευτικοί σε σχολείο/νηπιαγωγείο. [ii]

Στη Σλοβενία, το παιδαγωγικό προσωπικό πρέπει να λαμβάνει 5 ημέρες ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης ετησίως ή 15 ημέρες σε τρία χρόνια. Η επαγγελματική επιμόρφωση αποτελείται από προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, θεματικά συνέδρια, ιδιαίτερα προγράμματα, καθώς και προγράμματα έργων και το περιεχόμενό της είναι πολύ ευέλικτο.

Στην Ιταλία, η επαγγελματική επιμόρφωση διαιρείται σε 50 ώρες για κάθε/καθεμιά μόνιμο/η εκπαιδευτικό σε σχολεία για μαθητές 3-6 ετών. Σε διαχωρισμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο για ηλικίες από 0-3 ετών και σε ενιαίο πλαίσιο για ηλικίες 0-6ετών οι ετήσιες ώρες επαγγελματικής επιμόρφωσης κατανέμονται σε 20 ώρες για τους/τις εκπαιδευτικούς και σε 40 ώρες για τους παιδαγωγικούς συντονιστές.

[ii] Οι προσλήψεις εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα προσωπικού, καθώς η Σουηδία είναι μια χώρα με πολύ απομακρυσμένες περιοχές με λίγους κατοίκους - αν και οι κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών έχουν τα ίδια δικαιώματα για ενιαία συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης 0-6, όπως και αλλού. (σελ. 4)

Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (ΣΕΚ)

Δημόσια ιδρύματα (πανεπιστήμια, κολέγια...) και ιδιωτικά ιδρύματα (ενώσεις, φορείς κατάρτισης, συνεταιρισμοί...) που συμμετέχουν στη ΣΕΚ εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών.

Στην Ισπανία, τα μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης παρέχονται από κέντρα κατάρτισης που χρηματοδοτούνται από την περιφερειακή κυβέρνηση, το ισπανικό υπουργείο Παιδείας και το πανεπιστήμιο.

Στη Σουηδία, τα μαθήματα παρέχονται από το Πανεπιστήμιο, κυβερνητικές υπηρεσίες ή από τη «Σχολική Αρχή ειδικής αγωγής» που παρέχει δωρεάν διαδικτυακά μαθήματα που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη της ειδικής εκπαίδευσης. Τα μαθήματα βασίζονται στην επαγγελματική ανάγκη για πρακτικές λύσεις και προϋπάρχουσες εμπειρίες.

Στη Σλοβενία, το Υπουργείο επιλέγει και εγκρίνει προτάσεις και προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης μέσω διαφόρων ιδρυμάτων δημοσίου και ιδιωτικού τύπου[i].

Στην Ιταλία, η διαχείριση της επαγγελματικής κατάρτισης γίνεται σε εθνικό επίπεδο από την κυβέρνηση, η οποία έχει καθορίσει τα γενικά κριτήρια. Η πλατφόρμα SOFIA έχει δημιουργηθεί για εκπαιδευτικούς παιδιών ηλικίας 3-10 ετών, στην οποία ισχύουν όλα τα μαθήματα κατάρτισης. [ii] Η επαγγελματική κατάρτιση για εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε διαχωρισμένα συστήματα για παιδιά ηλικίας 0-3 ετών ή για εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε ενιαία συστήματα για παιδιά ηλικιών 0-6 ετών γίνεται σε επίπεδο περιφέρειας μέσω πλατφόρμας ΣΕΚ.

Στην Κύπρο, η επαγγελματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι ευθύνη του θεσμικού φορέα που είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου αλλά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης παρέχονται και από τα Πανεπιστήμια της χώρας.

Ειδική επαγγελματική επιμορφωτική κατάρτιση που σχετίζεται με τον αυτισμό και τις προσεγγίσεις που παρουσιάζονται, το περιεχόμενο και τα κύρια θέματα.

Στην Ισπανία, η εξειδικευμένη επαγγελματική επιμόρφωση που σχετίζεται με τον Αυτισμό αντιπροσωπεύεται από διάφορες παρεμβάσεις που βασίζονται στην πρώιμη παρέμβαση για τον Αυτισμό σύμφωνα με το μοντέλο Denver και άλλες προσεγγίσεις.

Στη Σουηδία, τα διδακτικά υλικά και τα μαθήματα για την ενιαία εκπαίδευση στα σχολεία Πρώτης Αγωγής και εκπαίδευσης παρέχονται από τη Σχολική Αρχή Ειδικής Αγωγής. Αυτά τα μαθήματα προωθούν την ενιαία εκπαίδευση στο νηπιαγωγείο.

Στην Κύπρο, η επαγγελματική επιμόρφωση στον αυτισμό μπορεί να προέρχεται από μεταπτυχιακά πανεπιστημιακά προγράμματα ή/και από σεμινάρια και εργαστήρια του που προσφέρονται από διάφορους θεσμούς και οργανώσεις, Πανεπιστήμια και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου που έχει τη θεσμική ευθύνη για την ενδοϋπηρεσιακή επαγγελματική ανάπτυξη για παιδαγωγούς γενικής και ειδικής αγωγής.

Στη Σλοβενία υπάρχουν αρκετές επιλογές κατάρτισης για την εργασία με παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και κάποιες ακόμα ειδικά για τον Αυτισμό.

Στην Ιταλία, ο αυτισμός διαχειρίζεται σε εθνικό επίπεδο μέσω των δημοσιευμένων κατευθυντήριων οδηγιών για τον αυτισμό από την Επιτροπή Υγείας και Πρόνοιας. Στόχος είναι η επικαιροποίηση των βασικών επιπέδων φροντίδας, στα πλαίσια της ενιαίας εκπαίδευσης, την έγκαιρη διάγνωση, τη διαχείριση και την εξατομικευμένη παρέμβαση, μέσω της χρήσης μεθόδων και εργαλείων που βασίζονται στα πιο προηγμένα επιστημονικά δεδομένα.

5. Συστάσεις

για προγράμματα σπουδών εκπαιδευτικών προ-δημοτικής για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 – 6 έτη)

Η συγκριτική έκθεση μας χρησίμευσε ως βάση για την προετοιμασία συστάσεων για ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα σπουδών Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης στη βάση του ενιαίου συστήματος, προσθέτοντας παράλληλα σχετικά δεδομένα από άλλες δραστηριότητες και παραδοτέα που εκπονήθηκαν στο έργο NEMO.

Σε όλες τις χώρες του έργου NEMO, τα πανεπιστήμια είναι από τους σημαντικότερους οργανισμούς κατάρτισης. Σε ό,τι αφορά άλλα μαθήματα κατάρτισης, η Ιταλία είναι εν μέρει παρόμοια με τη Σλοβενία. Στην πραγματικότητα, και στις δύο χώρες το περιεχόμενο της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης είναι πολύ ευέλικτο και διαφορετικά ιδρύματα μπορούν να παρουσιάσουν τη δική τους πρόταση.

5. Συστάσεις

για προγράμματα σπουδών εκπαιδευτικών προ-δημοτικής για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 – 6 έτη)

Το Παραδοτέο 1 (IOI – Μεθοδολογία παρατήρησης NEMO) θα μπορούσε να συμπεριληφθεί σε μαθήματα επιλογής που αφορούν την παρατήρηση κατά την εκπαίδευση παιδιών από 0-3 ετών. Η παρατήρηση είναι μια πολύ σημαντική δεξιότητα που απαιτείται από τους/τις εκπαιδευτές στην Ιταλία για να εγγυηθούν την ποιότητα (*Orientamenti nazionali per i servizi educativi per l'infanzia, 2022*). Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί πολλές φορές για να παρατηρηθεί το ίδιο παιδί σε διαφορετικές χρονικές στιγμές μετά από μερικούς μήνες για να εκτιμηθεί η κατάσταση αμφιβολίας και να καθοριστεί εάν η υπόθεση μπορεί να τεθεί υπόψη εμπειρογνομόνων. Η ιδιαιτερότητα του εργαλείου Nemo είναι ότι επιβεβαιώνει τις αμφιβολίες και οδηγεί στον καθορισμό τους, περιγράφοντας την περιοχή στην οποία επικεντρώνονται για να διευκολύνει ως προς ένα πιο ακριβές αίτημα. Συνιστάται η υποστήριξη βίντεο για τη μείωση της δυσκολίας παρατήρησης λόγω της συνεχούς κίνησης των παιδιών. Η μορφή παρατήρησης που παρέχεται από το εργαλείο θεωρείται επίσης χρήσιμη και η καταγραφή της παρατήρησης σε έντυπο πίνακα συνιστάται καθώς οι ιταλικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί δεν διαθέτουν wi-fi και προτιμούν το χαρτί (επίσης ευκολότερο στη χρήση).

5. Συστάσεις

για προγράμματα σπουδών εκπαιδευτικών προ-δημοτικής για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 – 6 έτη)

Συνιστάται το εργαλείο του Παραδοτέου 3 (IO3 – Ψηφιακή Εργαλειοθήκη NEMO) να χρησιμοποιείται για παιδιά ηλικίας μεταξύ 3 και 6 ετών με σκοπό τη μάθηση και τη διεξαγωγή μιας τελικής παρακολούθησης της πορείας. Θα μπορούσε να συμπεριληφθεί σε 50 ώρες εκπαίδευσης για κάθε μόνιμο εκπαιδευτικό σε σχολεία που φοιτούν παιδιά ηλικίας 3-6 ετών. Επιπλέον, καθώς έχει τη μορφή της αυτο-βελτίωσης/εξάσκησης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση της απόδοσης του παιδιού.

Με την ενσωμάτωση των δύο εργαλείων IO1 και IO3, θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πακέτου κατάρτισης για την αρχική, σε εξέλιξη και τελική παρατήρηση του παιδιού στο εκπαιδευτικό σύστημα για ηλικίες 0-6ετών. Θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν ως μέρος της βασικής κατάρτισης του προσωπικού (τριετής κύκλος σπουδών από το Πανεπιστήμιο) και σε συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (20 ωρών μαθημάτων συνεχούς κατάρτισης για εκπαιδευτικούς) στο πλαίσιο της άτυπης ανάπτυξης και του προσδιορισμού των αναγκών των παιδιών.

5. Συστάσεις

για προγράμματα σπουδών εκπαιδευτικών προ-δημοτικής για ένα ενιαίο σύστημα ISCED 0 (0 – 6 έτη)

Στην Ιταλία, θα μπορούσε επίσης να συμπεριληφθεί σε ειδικά περιφερειακά μαθήματα κατάρτισης για εκπαιδευτές που προωθούνται από ενώσεις διαπιστευμένες από την κυβέρνηση και θα μπορούσε να συμπληρωθεί με άλλα εργαλεία συστηματικής παρατήρησης που υπάρχουν.

Το ιδανικό θα ήταν η βασική παρατήρηση του μικρού παιδιού κατά τη στιγμή της μετάβασής του στο νηπιαγωγείο. Τόσο οι κατευθυντήριες οδηγίες για εκπαιδευτικούς παιδιών 0-3ετών όσο και οι παιδαγωγικές κατευθυντήριες οδηγίες για εκπαιδευτικούς παιδιών 0-6ετών (Linee Guida Pedagogiche, 2021) μπορούν να αποτελέσουν το πλαίσιο για το IOI σύμφωνα με την ιδέα της συνέχειας και σύμφωνα με τον σκοπό ενός ενιαίου εκπαιδευτικού συστήματος (0-6 ετών).

Π'ΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας Α. Τα απαιτούμενα προσόντα για τις κατηγορίες προσωπικού στην Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση των χωρών που περιλαμβάνονται στη μελέτη (βασικοί επαγγελματίες με μπλε χρώμα και βοηθοί με μαύρο χρώμα)

	Σλοβενία	Σουηδία	Ισπανία	Κύπρος ⁴	Ιταλία			
Ρύθμιση	Vrtec (Νηπιαγωγείο)	Förskola ¹ (Νηπιαγωγείο)	Νηπιαγωγεία (πρώτος κύκλος) ²	Νηπιαγωγεία (δεύτερος κύκλος) Νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία ² Προσχολική ηλικία, πρώτος και δεύτερος κύκλος	Βρεφονηπιακοί Σταθμοί (Παιδικός σταθμός)	Νηπιαγωγείο	Εκπαιδευτικές υπηρεσίες και βρεφονηπιακοί σταθμοί	Νηπιαγωγείο
Απαιτούμενο Προσόν								
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3)	βοηθός προσχολικής ηλικίας			Εκπαιδευτικός Βοηθός				
Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4)		Βοηθός Φοιτητή					Ο φορέας ημερήσιας οικογενειακής φροντίδας και μέριμνας	
Τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας (ISCED 5)			Εξειδικευμένος τεχνικός στην προσχολική εκπαίδευση					
Πτυχίο (ISCED 6)	Νηπιαγωγός	Νηπιαγωγός		Πτυχίο εκπαιδευτικού νηπιαγωγείου	Νηπιαγωγός	Νηπιαγωγός	Επαγγελματίας Εκπαιδευτικός (Νηπιαγωγός)	
Μεταπτυχιακό δίπλωμα (ISCED 7)								εκπαιδευτικός
Δεν απαιτείται επίσημος τίτλος		Barnskötare παιδαγωγός*			Βοηθός Νηπιαγωγού **			

Σημειώσεις. * Συνήθως έχουν τριετή επαγγελματική (ολοκληρωμένη) εκπαίδευση σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Αυτό το πτυχίο είναι επίσης διαθέσιμο μέσω της εκπαίδευσης ενηλίκων. ** Σύμφωνα με το νόμο, δεν χρειάζονται προσόντα. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές οι αρχές προτιμούν να προσλαμβάνουν εξειδικευμένους βοηθούς εκπαιδευτικών (πτυχίο στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης, παιδική φροντίδα / ψυχοκοινωνική και πνευματική εκπαίδευση του παιδιού). Σπάνια προσλαμβάνουν άτομα με πιστοποιητικό ή δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (όχι πανεπιστημιακής) (δείτε περισσότερα παρακάτω στις πρόσθετες πληροφορίες).

Πρόσθετες πληροφορίες για κάθε χώρα:

¹ Στη Σουηδία, σύμφωνα με τον σουηδικό νόμο για την εκπαίδευση, 2:13, μόνο το προσωπικό με πιστοποιητικό που διαθέτει τα προσόντα του/της νηπιαγωγού μπορεί να είναι υπεύθυνο για τη θέση του/της νηπιαγωγού. Οι νηπιαγωγοί είναι υπεύθυνοι/ες για την εκπαιδευτική ανάπτυξη για μαθητές/τριες όλων των ομάδων (όλων των ηλικιών) της Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης. Τα στατιστικά δεδομένα δείχνουν ότι κάθε νηπιαγωγός (επίπεδο ISCED 6) επιβλέπει 13 παιδιά κατά μέσο όρο. Για όλο το προσωπικό ο μέσος όρος είναι 5 παιδιά ανά εργαζόμενο. Σε ιδιωτικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα υπάρχουν λιγότερο καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί, ωστόσο, ο νόμος για την εκπαίδευση αναφέρει τουλάχιστον έναν καταρτισμένο εκπαιδευτικό ανά περιβάλλον που έχει την παιδαγωγική ευθύνη.

² Στην Ισπανία, τα λεγόμενα εναλλακτικά προγράμματα παιδαγωγικής (δηλαδή δωρεάν σχολεία <https://ludus.org.es/es/projects>) υπάρχουν επίσης, αλλά δεν χρειάζεται να πληρούν τις ίδιες απαιτήσεις με τους άλλους τύπους σχολείων.

Π'ΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας Β. Κύρια στοιχεία των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους βασικούς επαγγελματίες στις χώρες που επιλέχθηκαν στη μελέτη

	Σλοβενία	Σουηδία ¹	Ισπανία	Κύπρος	Ιταλία		
	Νηπιαγωγός	Νηπιαγωγός	εξειδικευμένος τεχνικός στην προσχολική εκπαίδευση	Νηπιαγωγός	Νηπιαγωγός ²	Νηπιαγωγός	
Τίτλος του προγράμματος/ κατάρτιση	Προσχολική αγωγή	Πρόγραμμα κατάρτισης νηπιαγωγών	Κύκλος κατάρτισης: Υψηλό πτυχίο παιδικής εκπαίδευσης	Β.Α. στην Εκπαίδευση, ειδικότητα στην Παιδική Αγωγή	Προσχολική Αγωγή/ Νηπιαγωγείο / Προσχολική Εκπαίδευση	Επιστήμες της Αγωγής	Επιστήμες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
Πρόγραμμα/φορέας κατάρτισης (Ίδρυμα...)	Δημόσια πανεπιστήμια (Πανεπιστήμιο της Λιουμπλιάνας - UL, Πανεπιστήμιο του Μάρμπατορ - UM, Univerza na Primorskem - UP)	20 Πανεπιστήμια έχουν το δικαίωμα, από το UKÄ, να απονείμουν πτυχίο Bachelor of Arts στην Προσχολική Εκπαίδευση. Κατάλογος ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπό τη διακυβέρνηση του Σουηδικού Συμβουλίου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (2016)	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης Επίσημο πρόγραμμα από το Υπουργείο Παιδείας Όλα τα κέντρα που παρέχουν αυτή την κατάρτιση στην Ισπανία	Δεκάδες Πανεπιστήμια σε όλη τη χώρα.	Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου - EUC, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρος	Πανεπιστήμιο	Πανεπιστήμιο
Είδος του προγράμματος (πτυχίο, μα, επαγγελματική...) και επίπεδο ISCED	BA – 6	BA - 6: Πτυχίο Bachelor of Arts στην Προσχολική Εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης (ενιαίο)	Κύκλος Εκπαίδευσης - 5	BA - 6	BA- 6	Ειδικό Πρόγραμμα BA - 6	Ειδικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα -7
Διάρκεια (σε έτη)	3	3,5	2	4	4	3	5
ECTS	180	210	120	240	240	180	300

Σημειώσεις: ECTS-Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Υπολογισμού Ακαδημαϊκών Μονάδων. ¹ = Δεν υπάρχουν ελάχιστες θεσμοθετημένες απαιτήσεις· το πρόγραμμα σπουδών στον πίνακα δεν απαιτείται για τους βασικούς επαγγελματίες που εργάζονται στα περιβάλλοντα Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης (μόνο ένα ανά νηπιαγωγείο είναι η απαίτηση), ² = σε νόμους από το 2019/2020· προηγουμένως ήταν θέμα περιφερειακής αυτονομίας.

Π'ΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας Γ. Θεματικές του προγράμματος σπουδών στη βασική εκπαίδευση για το βασικό προσωπικό σε επίσημα σχολικά περιβάλλοντα στις επιλεγμένες χώρες

		Σλοβενία	Σουηδία	Ισπανία	Κύπρος	Ιταλία			
Τίτλος προγράμματος / Μαθήματα		Προσχολική αγωγή	Πρόγραμμα κατάρτισης νηπιαγωγών	Κύκλος κατάρτισης: Υψηλό πτυχίο στην εκπαίδευση του παιδιού	Β.Α. στην Εκπαίδευση, ειδικότητα στην Παιδική Αγωγή	Προσχολική Αγωγή/Νηπιαγωγείο / Προσχολική Εκπαίδευση	Επιστήμες της Αγωγής	Επιστήμες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Σύνολο
Γνώσεις παιδαγωγικής και ψυχολογίας	Ψυχολογία	1	1	1	1	1	1	1	7
	Παιδαγωγική	1	1	1	1	1	1	1	7
	Διδακτική	1	1						2
	Γλωσσολογία		1			1			2
	Μεθοδολογία	1	1		1	1	1	1	6
Ειδικά θέματα	Σωματική ανάπτυξη και κίνηση	1			1	1	1	1	5
	Εκφραστικές τέχνες και ανάπτυξη της δημιουργικότητας	1	1		1	1	1	1	6
	Γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες	1	1	1	1	1	1	1	7
	Ξένη γλώσσα				1	1	1	1	4
	Δεξιότητες ανάγνωσης	1		1	1	1	1	1	5
	Αριθμητικός και λογικός συλλογισμός	1	1		1	1			5
	Φυσικές επιστήμες/Κατανόηση του κόσμου	1	1		1	1			5
	Παιζώ		1	1		1			3
	Ψηφιακή ευαισθητοποίηση					1	1		2
	δεξιότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και δημοκρατικές δεξιότητες				1	1			2
	Ειδική και ενιαία εκπαίδευση	1	1	1	1	1	1	1	7
	Αγωγή υγείας			1	1	1			3
	Συναισθηματική, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη		1	1		1	1		4
	Οικογενειακός αλφαριθμητισμός	1						1	2
	Θρησκεία				1				1

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΊΑ

Council of the European Union. (2011). Council conclusions on early childhood education and care. Official Journal of the European Union, 2011/C 175/03. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09424.en11.pdf>

European Commission/EACEA/Eurydice. (2019). Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe 2019 Edition Eurydice Report. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2797/9668>

https://www.pei.si/wp-content/uploads/2022/07/vprasaInik_NEMO.pdf

NEW MONITORING

GUIDELINES TO DEVELOP INNOVATIVE ECEC TEACHERS CURRICULA

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITA DI BOLOGNA

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.